

96 Samþykkt þessi er hjermeð staðfest til að öðlast þegar gildi og birt til 19. sept. eftirbreytni öllum þeim, sem hlut eiga að máli.

I stjórnarráði Íslands, 19. september 1913.

H. Hafstein.

Jón Hermannsson.

97
29. sept.

Auglýsing

um staðfesting stjórnarráðsins á heilbrigðissamþykkt fyrir Hrófbergshrepp í Strandasýslu.

Samkvæmt lögum nr. 64, 10. nóvember 1905, um heilbrigðissamþyktir fyrir bæjar- og sveitarfjelög er hjermeð staðfest eftirrituð heilbrigðissamþykkt fyrir Hrófbergshrepp í Strandasýslu:

Heilbrigðissamþykkt

fyrir Hrófbergshrepp í Strandasýslu.

I. Almenn ákvæði.

1. gr.

Samþykkt þessi nær yfir Hrófbergshrepp.

2. gr.

Hreppstjóri er formaður nefndarinnar. Auk þess eiga sæti í nefndinni einn maður, er hreppsnefndin kýs til þriggja ára, og annar, er sýslunefnd tilnefnir af íbúum hreppsins, til jafnlangs tíma.

3. gr.

Formaður kveður nefndina á fund, þá er honum þykir þurfa, eða hinir tveir nefndarmenn eða hjeraðslæknir óska þess, þó eigi sjaldnar en tvisvar á ári, í maí og október; hann ákveður fundartíma og fundarstað, ritar í fundarbók gerðir nefndarinnar, hefir á hendi brjefaskriftir og annast um að fyrirskipunum nefndar-

innar sje hlýtt. Hann getur neitað að framkvæma ályktanir nefndarinnar, en þá ^{29. sept.} skal tafarlaust skjóta málinu til sýslumanns til úrskurðar. **97**

Hjeraðslæknir og sýslumaður eiga heimtingu á að sitja á fundum nefndarinnar, en ekki hafa þeir atkvæðisrjett. Formaður skal ávalt boða hjeraðslækni fundina í tæka tíð, og sömuleiðis sýslumanni, ef hann dvelur innan takmarka samþyktarinnar. Ritfangakostnað og kostnað er hlýst af fundarhöldum skal greiða úr hreppssjóði eftir reikningi.

4. gr.

Heilbrigðisnefndin skal hafa gætur á því, að þessari samþykt sje hlýtt í öllum greinum. Skal nefndin að minsta kosti einu sinni á ári rannsaka alt það, er um ræðir í samþykt þessari, eða miklu þýðingu hefir fyrir heilbrigði manna, hvort heldur er á almannafæri eða einstakra manna eign. Heimilt er nefndinni að skifta þessu starfi milli nefndarmanna. Ef nokkur einn nefndarmanna annar heldur en formaður krefst inngöngu í hús manna til skoðunar í umboði nefndarinnar, þá skal hann hafa í höndum skriflegt umboð frá formanni. Heilbrigðisnefndin skal færa í eina bók alt það, er hún finnur aðfinsluvert samkvæmt samþykt þessari, og skal hún skriflega skipa þeim, sem hlut eiga að máli, fyrir um, hvað þeir eiga að gjöra til umbóta, ella tilkynna sýslumanni, ef um brot er að ræða gegn samþyktinni.

5. gr.

Ef heilbrigðisnefndin telur nauðsynlega einhverja þrifnaðarumbót, eða heilbrigðisráðstöfun, sem hefir í för með sjer útgjöld úr hreppssjóði, þá skal hún leggja það mál fyrir hreppsnefnd og fara fram á að fje sje veitt. Nú hafnar hreppsnefnd slíkri fjárveitingu, og er þá heilbrigðisnefnd heimilt að skjóta málinu til sýslunefndar.

II. Um fráræslu.

6. gr.

Skólp má ekki láta síga í jörð svo nærri íbúðarhúsum að hætta sje á að jarðvegurinn undir húsunum saurgist. Er nefndinni heimilt að skipa fyrir um fráræslu á þann hátt, sem hún telur tryggilegan.

III. Um vatnsból.

7. gr.

Öll vatnsból skal verja hvers konar óhreinindum; er bannað að láta í þau eða að þeim koma rensl úr skólpræsum, forum, haugstæðum, salernum eða

97 peningshúsum, og má ekki í þau láta eða nærri þeim koma neins konar saur-
 29. sept. indi, sorp, slor eða hræ. Ekki má heldur úr vatnsbólum, sem neysluvatn er tekið úr, þvo hvorki fatnað eða fisk nje ull eða neitt annað það, sem óhreinkar vatnið. Ekki heldur fast hjá vatnsbólum. Sje um straumvatn að ræða, má þó þvo úr því, sje það gert svo langt fyrir neðan, þar sem neysluvatn er tekið, sem heilbrigðisnefnd álitur óhult. Nú stendur fleiri en einn bær við læk eða á, og má þá sá eða þeir bæir, sem neðar standa, ekki nota til neyslu vatn úr þeim læk eða þeirri á. Bannað er að leggja húðir í bleyti í vatnsból eða nærri þeim, eins þótt um straumvatn sje að ræða.

8. gr.

Brunna má ekki hafa nær haugum, forum, salernum eða peningshúsum en svo, að millibilið sje 10 metrar. Nú vill einhver gjöra nýjan brunn eða breyta gömlum, og skal hann tilkynna heilbrigðisnefndinni það, en hún leggur dóm á vatnið, þá er greftri eða borun er lokið, hvort nýtilegt sje, og hefir gætur á að brunnurinn sje gerður sem hjer segir:

Sje brunnurinn boraður og járnleggir settir niður, skal gæta þess, að samkeytin milli leggjanna sjeu vatnsheld. Sje brunnur upp hlaðinn skal hlaða hann innan úr grjóti, og steinlíma vandlega svo langt að neðan frá og upp eftir, sem heilbrigðisnefnd þykir þurfa, þó aldrei skemur en 1 metra. Í stað slíkrar hleðslu má hafa steinsteypu. Niður með hleðslunni að utan skal vera eins konar límkendur leir, og skal það lag vera $\frac{1}{2}$ metri á þykt. Hleðslan skal ná minst $\frac{1}{4}$ metra upp úr jörðu og út frá brunninum, og skal leggja eða steypa steinkraga, sem sje að minsta kosti 1 metri á breidd, og halli út frá brunnopinum. Yfir brunnopinum skal vera vatnsheldur hlemmur, og skal taka vatn úr brunninum með dælu, en upp úr hlemminum skal ganga strompur með hatti yfir, svo loft komist að vatninu. Þar sem strjálbyggt er og engin óhreinindi í nánd, má heilbrigðisnefnd leyfa að brunnar sjeu gjörðir úr grjóti án steinlíms, og vatnið dregið upp í skjólu. Utan um slíka brunna skulu jafnan vera grindur, er sjeu í minsta lagi 1 metri á hæð.

9. gr.

Heilbrigðisnefnd getur bannað að taka vatn úr brunni um stundarsakir, ef hún álitur vatnið óheilnæmt. Ef læknisrannsókn leiðir í ljós, að vatnið sje skaðvænt, og ekki er unt að gera við brunninn svo að vatnið verði óskaðnæmt, þá skal heilbrigðisnefnd skipa eiganda að moka ofan í brunninn, og fylla hann svo, að engu vatni verði úr honum náð.

IV. Um peningshús, hauga og forir.

10. gr.

Búpening má ekki hafa í híbýlum manna nje í nánun sambandi við þau, nema með sjerstöku leyfi heilbrigðisnefndar.

11. gr.

97

29. sept.

Ef einhver vill reisa peningshús eða gjöra for, haugsstæði eða haugshús, þá skal hann gjöra heilbrigðisnefnd aðvart áður en hann byrjar verkið, og skal hún gæta þess, að haldin sjeu fyrirmæli þau, er hjer fara á eftir:

Ekkert peningshús má setja nær neysluvatnsbóli en nemi 10 metrum. Fjós má ekki setja nær íbúðarhúsi eða alfaravegi en nemi 7 metrum, og ekki nær vatnsbóli en nemi 10 metrum. Forarveggir skulu jafnan ná 20 cm. eða meira upp frá jörðu, og skal hafa yfir hverri for sterkan hlera, svo að örugt sje um að menn eða skepnur geti ekki fallið í forina. Í kauptúnum getur heilbrigðisnefnd bannað hauga og heimtað að haugshús og forir sjeu lögheld.

12. gr.

Ef peningshús, haugsstæði eða forir, sem eldri eru en þessi samþykkt, valda miklum óþrifnaði, má heilbrigðisnefnd beita fyrirmælum undanfarandi greinar, en heimilt er þá eiganda að skjóta fyrirskipun nefndarinnar á 8 daga fresti undir úrskurð sýslumanns. Sýslumaður skal leita álits hjeraðslæknis og því næst kveða upp úrskurð í málinu svo fljótt sem verða má.

V. *Um salerni.*

13. gr.

Hvert býli í hreppnum skal hafa salerni, er sett sje á þeim stað, er heilbrigðisnefnd ákveður í hverju einstöku tilfelli. Gólf í salernum skal vera úr steinsteypu eða úr hefluðum og plægðum gólfborðum, og liggi gólfíð hærra en jarðvegur í kring. Hafa skal í salerninu vatnsheldan saurkagga, er nái alveg fast upp undir setu. Ef lögheld for er hjá húsi eða bæ má hafa salerni yfir henni þannig, að saurindin fari jafnóðum í forina, en þá skal vera góð loftræsting í salerninu. Verslanir skulu skyldar að sjá verkafólki sinu fyrir salerni.

14. gr.

Í salernum skulu seta og gólf jafnan vera vel hrein, og saurilát tæmd áður en þau fyllast. Heilbrigðisnefnd skal segja til, hvar láta megi saurindi úr salernum.

15. gr.

Þar sem vantar salerni eða þau eru ekki samkvæmt 13. gr., þá skal heilbrigðisnefnd heimta að þau sjeu byggð eða þeim breytt, ef hún álitur þörf.

VI. *Um sorp og önnur óhreinindi.*

16. gr.

Sorphaugar eða sorpgryfjur skulu ekki vera nær íbúðarhúsi en nemi 3

97 metrum og ekki nær vatnsbólum en nemi 10 metrum. Flytja skal burtu alt 29. sept. sorpið, að minsta kosti tvisvar á ári, vor og haust. Ef hús standa þjett saman getur heilbrigðisnefnd heimtað að sorpi og ösku sje safnað í laus ílát úr málmni og flutt í burtu áður en ílátin fyllast.

17. gr.

Það er skylda sjómanna að kasta öllu slori í sjóinn svo að út taki, ef því ekki er safnað í gryfju á þeim stöðum, sem heilbrigðisnefnd leyfir. Formenn bera ábyrgð á því að þessu ákvæði sje hlýtt.

18. gr.

Ef einhverskonar óhreinindi safnast kringum hús manna svo að fyluloft eða daunilt renslí fer út á alfaraveg eða inn á eignir þeirra, sem næstir búa, þá getur heilbrigðisnefnd skipað húsráðanda þeim, er óþrifnaðinum veldur, að flytja burt óhreinindin tafarlaust. Bannað er að gori og innýflum úr pestarkindum og öðrum sjálfdaudum skepnum sje fleygt kringum bæi eða fjenaðarhús, skal það brent eða grafið í jörð niður þar sem það finst, svo að hundar nái eigi til.

VII. Um matvöru.

19. gr.

Heilbrigðisnefnd skal hafa gát á því, að ekki sje höfð á boðstólum matvara, sem svikin er eða skemd eða skaðleg fyrir heilsu manna. Nefndinni skal vera frjálst, með samþykki hreppsnefndar, að taka í búðum fyrir gangverð sýnishorn af hverri matvöru, er hún telur líkur til að svikin sje, skemd eða skaðleg fyrir heilsu manna og láta rannsaka hana. Nú er það bersýnilegt eða kemur í ljós við rannsókn hjeraðslæknis eða annara manna, er vit hafa á, að matvara er ekki nýtileg til mannelis, og skal þá heilbrigðisnefnd banna þeim, er vöruna hefir á boðstólum, að selja hana til mannelis, og með auglýsingu vara almenníng við að kaupa til mannelis hina skemdu vöru. Kjöt af veikum skepnum eða sjálfdaudum má ekki nota til mannelis, nema hjeraðslæknir eða dýralæknir leyfi.

VIII. Um íbúðarhús.

20. gr.

Öll þau hús og bæir, sem notuð eru til íbúðar, skulu vera svo gjörð, að unt sje að halda þeim hreinum; gluggar skulu vera á hjörum, að minsta kosti einn í hverju herbergi, og trjególf í öllum íverustofum.

Heilbrigðisnefnd má heimta af leigjanda eða eiganda að ræstað sje herbergi í íbúðarhúsi, ef herbergið er svo óhreint, að nefndin álitur húsbúum hættu búna.

21. gr.

97
29. sept.

Ef íbúðarhús er svo illa gjört, hrörlegt eða þröngt, að heilbrigðisnefnd álitur hættulegt fyrir heilsu manna að búa í því, þá getur nefndin bannað íbúðina.

Nefndin skal þá tilkynna húsleigjanda bannið skriflega og færa rök fyrir því, og skal fólk fara úr húsinu á tveggja mánaða fresti frá tilkynningardegi, ef húsið er ekki bætt á þeim tíma svo að nefndinni líki. Þó er húseiganda frjálst á 8 daga fresti að skjóta skipan nefndarinnar undir úrskurð sýslumanns, en hann skal leita álots hjeraðslæknis og því næst leggja úrskurð á málið svo fjótt sem verða ná.

Bannað er að taka kjallara til íbúðar án leyfis heilbrigðisnefndar.

Undir íbúðarhúsum, sem reist eru hjer eftir, má ekki hafa kjallara svo gjörða að vatn standi í þeim nokkurn tíma.

IX. *Um skóla.*

22. gr.

Heilbrigðisnefnd skal skoða öll skólahús og skólastofur, hvort heldur er opinber eign eða einstakra manna, að minsta kosti tvisvar á ári, í byrjun skólaársins og á því miðju.

Hver sá, er tekur til kenslu 6 börn eða fleiri, er skyldur að tilkynna heilbrigðisnefnd, hvar hann ætlar að kenna.

23. gr.

Hver kenslustofa skal vera svo stór að 80 rúmfet komi á hvert barn í minsta lagi. Allir gluggar skulu vera á hjörum, og gólf skal þvo á degi hverjum, en ekki sópa.

24. gr.

Ef heilbrigðisnefnd verður í skóla vör við börn eða kennara, er hafa einhvern næman sjúkdóm, þá skal hún þegar tilkynna hjeraðslækni nöfn og heimili þeirra, sem sjúkir eru.

Ef skólabarn eða kennari hefir berklasótt, og læknir álitur að um sótt-næmishættu sje að ræða, þá skal heilbrigðisnefnd bauna að barnið eða kennarinn komi í skólann, þar til að sótt-næmishættan að dómi læknis er um garð gengin.

X. *Um næma sjúkdóma.*

25. gr.

Þá er lögskipuðum vörnum er haldið uppi gegn næmum sjúkdómum, skal heilbrigðisnefnd aðstoða hjeraðslækni við sóttvörnina. Ef upp kemur alvarlegur

97 næmur sjúkdómur á því svæði, er samþykktin nær yfir, eða í nálægum sveitum, 29. sept. þá er heilbrigðisnefnd heimilt í samráði við hjeraðslækni að setja um stundarsakir strangari fyrirmæli en í samþykkt þessari felast, um hreinlæti utan húss og innan, burtflutning á óhreinindum o. s. frv.

XI. Um slátrun.

26. gr.

Slátrun skal fara fram á hreinlegum afviknum stað. Þrifa skal slátrunar-svæðið daglega; að kveldi hvers dags koma til sjávar eða í safngryfjur: gori, saur og öðrum úrgangi, er fram kemur við slátrunina, þó skal á blóðvelli hafa sjerstakt ilát, sem allir sullir og sollin líffæri sjeu látin í, og skal að kveldi hvers dags, brenna alt úr því iláti eða grafa minst einn metra í jörð niður, þannig að sjór ekki geti brotið upp gryfjuna. Til þæklunar á kjöt, má ekki nota annað vatn, en úr neysluvatnsbólum, nema í samráði við heilbrigðisnefnd, og þá eftir tillögum hjeraðslæknis.

XII. Um fundarhús, verslunarbúðir o. fl.

27. gr.

Sölubúðir, fundarhús og hús, sem notuð eru fyrir samkomur, skulu þvegin hátt og lágt að minsta kosti einu sinni á ári, og gólf í sölubúðum skulu þvegin tvisvar í viku, en í öðrum samkomuhúsum í hvert skifti eftir að þau hafa verið notuð. Heilbrigðisnefnd skal hafa eftirlit með, að í slíkum húsum sjeu nægilega mörg hrákailát og þau hreinsuð á hverjum degi.

XIII. Um kirkjugarða.

28. gr.

Ef gjöra skal nýjan kirkjugarð eða stækka gamlan, skal leita álits heilbrigðisnefndar, og getur hún heimað að garðstæðið sje þurkað með lokræsum, ef það er svo raklent að vatn komi nokkurn tíma upp í grafirnar.

Vatnsból skulu ekki vera nær kirkjugörðum á jafnsljettu, eða undan brekku, en nemi 75 m. Grafa skal svo djúpt að minst $1\frac{1}{4}$ m. moldarlags sje ofan á kistu.

XIV. Um sektir o. fl.

29. gr.

Ef menn brjóta þessa samþykkt eða vanrækja að framkvæma á settum

fresti nokkra fyrirskipun, er heilbrigðisnefnd setur samkvæmt henni, þá varðar það alt að 200 kr. sekt, er rennur í sveitarsjóð. 97
29. sept.

Ef heilbrigðisnefnd kys heldur að láta vinna verk það, er vanrækt hefir verið, á kostnað þess er verkið átti að vinna, þá er henni það heimilt, og skal þá greiða kostnaðinn til bráðabirgða úr sveitarsjóði, en síðan taka hann lögtaki hjá þeim, er sekur er.

30. gr.

Samþykkt þessi öðlast gildi 1. nóvember 1913.

Þetta er hjermeð gjört heyrum kunnugt.

Í stjórnarráði Íslands, 29. september 1913.

Í fjarveru ráðherra.

Kl. Jónsson.

Eggert Briem.

Reglugjörð

98

29. sept.

um viðauka við reglugjörð fyrir stýrimannaskólann í Reykjavík frá 29. ágúst 1912 og við prófreglugjörð fyrir sama skóla frá 22. mars 1913.

Til þess að geta fengið inntöku í stýrimannaskólann og til þess að geta fengið leyfi til að taka stýrimannapróf — hið meira eða minna — við skólann, verður sjón hlutaðeiganda að vera minst þessi:

Á öðru auga minsta sjón $\frac{6}{9}$.

A hinu auga — — $\frac{6}{24}$.

Ennfremur verður umsækjandi að geta greint grænt ljós frá rauðu í 6 metra fjarlægð frá Gräfes Fotometer með 3. m. m. ljósopi.

Vottorð um skarpleika sjónarinnar skal útgefið af augnlæknum í Reykjavík.

Í stjórnarráði Íslands, 29. sept. 1913.

Í fjarveru ráðherra

Kl. Jónsson.

Eggert Briem.